

30 jaar

NIEUWSBRIEF 2016/2017

Stichting VPSG
advies en ondersteuning bij vragen
rond seksueel geweld, geloof en zingeving

Voorwoord

Wat ooit begon in Noord-Holland als een werkgroep van kerkelijke vrouwen die in aanraking kwamen met verhalen over incest en seksueel misbruik is uitgegroeid tot Stichting VPSG, advies en ondersteuning bij vragen rond seksueel geweld, godsdienst en zingeving. Een adres waar volwassen vrouwen en mannen, die seksueel misbruikt zijn, kunnen aankloppen voor pastorale hulp en ondersteuning. Een kleine oecumenische organisatie, maar met een grote impact.

In deze Nieuwsbrief leest u wat ons bezighield en waar we ons mee bezig gaan houden.

We kijken altijd weer uit naar uw reacties, gedachten en opmerkingen!

Gezien van der Leest, coördinator VPSG

Stichting VPSG
Nieuwe Groenmarkt 8
2011TW Haarlem
di. en woe. van 10 – 16 uur
023-5328222
info@vpsg.nl
www.vpsg.nl

Bank: NL81 TRIO 0212 2657 17

*Stichting VPSG is door
het CBF (Centraal
Bureau
Fondsenwerving)
aangemerkt als
ERKEND GOED DOEL*

30 jaar

2015 en 2016 stonden in het teken van 30 jaar VPSG. Dertig jaar lang pogingen doen om het zwijgen over seksueel misbruik te doorbreken en een luisterend oor te bieden. Dertig jaar lang leren en kennis doorgeven. Dertig jaar lang betrouwbaar zijn. Dertig jaar lang

En dan toch: viering van het 30-jarig bestaan van de VPSG op 28 februari 2016 in de Nieuwe Kerk in Haarlem. Thema: Het houdt niet op! Ook dat moeten we meenemen in die bespiegelingen over 30 jaar. Nee, het is niet gestopt. Mensen zeggen zelfs dat het steeds erger wordt. Gelukkig durven ook steeds meer mensen met hun verhaal naar buiten te komen of het nu een vader, een opa, een dominee, een priester, een voetbaltrainer, een therapeute of een

zenleraar is. Velen maken misbruik van hun macht en positie, overal zijn er kinderen en volwassenen die er de dupe van worden.

En dan toch: die viering waarin gelezen werd “De zachte krachten zullen zeker winnen in ’t eind. Dit hoor ik als een innig fluisteren in mij: zoo ’t zweeg zou alle licht verduisteren, alle warmte zou verstarren van binnen.” Gedicht door Henriëtte Roland Holst (1869 – 1952). Onze counselor Judith van der Werf preekte er over de ontmoeting van Jezus met de Kananese vrouw. Een verhaal waarin de stilte doorbroken wordt en de vasthoudendheid van een moeder heling van een dochter brengt. U kunt het hele verhaal lezen op onze website www.vpsg.nl/lezen/preken

En dan toch: na die viering een feestelijke opening van de tentoonstelling *(on)breekbaar- kunst over kwetsbaarheid en kracht* in de Grote- of Sint-Bavokerk. Onder grote belangstelling en met mooie woorden, theater, muziek en wereldhapjes werd de tentoonstelling geopend. Twee maanden lang waren in de prachtige (en koude) kerk tientallen kistjes/reisaltaartjes/koffertjes te zien over het thema Kwetsbaarheid en Kracht. De kistjes waren gemaakt door kunstenaars, buurtkunstenaars, kinderkunstenaars, studenten uit Eindhoven en omstreken (www.onbreekbaar.com).

Rondom de tentoonstelling in Haarlem waren allerlei activiteiten: een lang weekend in een klooster voor vrouwen waarin eigen kistjes gemaakt werden (een aantal was te zien tijdens de expositie), een lezing over kwetsbaarheid en kracht door prof. dr. Christa Anbeek, workshops kleine kistjes maken en een rondleiding met de kinderkunstenaars die hun kistjes exposeerden. Elke dag bezochten mensen uit de hele wereld de kerk en ook onze tentoonstelling. Het gastenboek illustreert dat het thema Kracht en kwetsbaarheid en ook seksueel misbruik in alle landen en talen herkend wordt. VPSG-folders en trooststenen werden meegenomen. Een paar kistjes gingen na de tentoonstelling “op reis” en werden uitgeleend.

Al deze activiteiten lieten onze vitaliteit zien en gaven ons ook energie. Daarnaast zorgde het jubileum ook weer voor nieuwe aandacht voor de VPSG, nieuwe contacten en nieuwe ideeën. Inmiddels loopt ons jubileumproject ‘Het houdt niet op!’ alweer twee jaar en ook in 2017 hopen we via HULP, KENNIS en VIEREN & NETWERKEN de aandacht voor seksueel misbruik binnen en buiten de kerken levend te houden.

Gezien van der Leest

Nieuw project: Traditie en seksualiteit

Is het mogelijk om vanuit verschillende religieuze tradities met elkaar in gesprek te komen over een onderwerp als seksualiteit en seksueel misbruik? Ja, dat blijkt mogelijk. Als vrouwen.

Om te beginnen hebben we vanuit de VPSG contact gelegd met vrouwen van de website hagar-sarah die gespecialiseerd zijn in gesprek tussen joodse, christelijke en moslim vrouwen. Samen legden we contact met vrouwen van de stichting Kezban, die zich inzet voor voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld in allochtone kring.

Na een paar verkennende gesprekken hebben we besloten om gezamenlijk een project uit te voeren dat erop gericht is om met groepen vrouwen uit de drie tradities gesprekken te voeren over seksualiteit in brede zin. En wel speciaal over wat de boodschappen die ieder in haar jeugd heeft meegekregen vanuit godsdienstige of culturele tradities voor uitwerking hebben in het huidige leven van de vrouwen.

Inmiddels hebben we twee maal met een grotere groep vrouwen zulke gesprekken gevoerd. We hanteerden daarbij de socratische methode waarbij je elkaar allereerst laat uitpraten en naar elkaar luistert voordat je elkaar vragen gaat stellen. Dat bleek heel goed te werken. Verschillen maar ook veel opmerkelijke overeenkomsten kwamen zo tevoorschijn. We startten met de vraag welke boodschappen ieder in haar jeugd over seksualiteit had meegekregen. En of die rechtstreeks uit een van de religies af te leiden waren. Al snel bleek dat voor de meeste vrouwen waar ze ook vandaan komen geldt dat de meegegeven opvattingen over hoe seksualiteit zou moeten worden gehanteerd vooral cultureel is bepaald. Daarbij hebben de meeste vrouwen meegekregen dat je als meisje of vrouw de grootste verantwoordelijkheid draagt. Eigenlijk iedereen had toch vooral op eigen kracht een weg met betrekking tot seksualiteit moeten zoeken, of ze nu een ingeperkte of juist een heel vrije opvoeding had genoten. Zo kwam ook meteen de vraag op tafel wat je nu zelf aan je eigen kinderen doorgeeft. En of dat voor jongens en meisjes verschillend is.

Veel vrouwen zeiden na afloop dat ze eigenlijk nog nooit zo open en vrij met anderen hadden gesproken over seksualiteit en over wat ze daarover in hun jeugd en daarna hadden gehoord. En over de eigen keuzes die ze hadden gemaakt. Ze willen ook zeker doorgaan. De komende tijd zoeken we verdere verdieping.

Deze twee bijeenkomsten die we als pilots beschouwen zijn zo veelbelovend dat we hiermee zeker doorgaan en in een volgend stadium ook met andere groepen vrouwen aan de slag gaan. Wie zich wil aansluiten is hartelijk welkom!

Jeannette Deenik-Moolhuizen

Heelt de tijd alle wonden? Ouderenproject VPSG

Luisterend naar de vele verhalen over seksueel misbruik in het leven van vrouwen en mannen van jong tot oud weten we bij de VPSG hoeveel tijd er nodig is om te helen van seksueel misbruik dat in de kindertijd of op latere leeftijd begonnen is. We zien en horen hoe de wond van seksueel misbruik kan genezen tot een litteken waar lange tijd moedig mee geleefd wordt. Het seksueel misbruik komt dan wat op de achtergrond van het leven.

Het valt ons op hoe de heftigheid van het seksueel misbruik weer kan doorbreken bij de ouderdom en de vroegere totale machteloosheid voelbaar wordt als mensen afhankelijk worden van de zorg van anderen, thuis of in een verzorgingshuis. Anderen die bijvoorbeeld niet weten hoe belangrijk het voor jou is om zorgvuldig en met toestemming aangeraakt te worden of niet weten hoe jij schrikt als er iemand de deur binnenkomt zonder te kloppen.

Ineens kan het veilige ritme wat jarenlang zorgvuldig is opgebouwd uit elkaar vallen. Vanuit de praktijk van de VPSG hebben we ontdekt dat in zo'n situatie continuïteit helend kan zijn: één iemand van buitenaf, die trouw blijft komen en waar je jouw verhaal steeds weer aan mag

vertellen, die met jouw wantrouwen kan omgaan en met je meedenkt om tot een nieuw veilig ritme te komen. Zodat de weinige tijd van leven te doen is.

Door onze ervaringen met oudere mensen met een seksueel misbruik verleden zijn wij dit ouderenproject gestart. We gaan in gesprek met ouderenpastores en geestelijk verzorgers om te verkennen of zij deze problematiek herkennen en wat we kunnen verbeteren. Het is een van onze doelstellingen om aanbevelingen te ontwikkelen voor verzorgenden, zodat zij weten hoe zij kunnen bijdragen aan een veilig leefklimaat voor ouderen met een verleden van seksueel misbruik.

Maddy de Bruin

Traumasporen

Dit voorjaar kwam het boek 'Traumasporen' uit van de Nederlandse maar in Amerika werkende psychiater prof. dr. Bessel van der Kolk. Een zeer leesbaar en leerzaam boek over traumatisering en het herstel daarvan. Stap voor stap gaat hij na welke invloed een ingrijpende gebeurtenis kan hebben, wat het doet met iemand en wat het op kan roepen bij diens omgeving, partner of hulpverleners. Van der Kolk neemt je als het ware mee in zijn voortschrijdend inzicht in wat trauma is en doet. Zijn onderzoek begon hij indertijd bij Vietnamveteranen in Amerika en bij slachtoffers van seksueel misbruik. Gaandeweg ontdekte hij overeenkomsten in de gevolgen van wat de ene en de andere groep meegemaakt had en meemaakte, en kon hij gericht onderzoek doen naar mogelijkheden van herstel na overweldigende ervaringen. Voor mij als pastoraal counselor is het boek een 'must': het verheldert, geeft doorkijkjes, en al gaat het om heel ernstige zaken het is hoopvol en mild. Van der Kolk beschrijft maar oordeelt en beschuldigt niet.

Het maakt dat ik verder kan met het inzicht dat hij geeft, ook al is sommige informatie ronduit schokkend. Belangrijker wellicht nog, hij maakt duidelijk dat er veel te winnen valt.

In het werk van de VPSG kom ik geregeld tegen dat er een stapeling is van narigheid, waarvan seksueel misbruik er één is. Vaak gaat er een geschiedenis aan vooraf, in de meeste gevallen ongewild en onbedoeld: een baby'tje in de moederschoot pakt het oorlogstrauma van de moeder op en wordt als het ware gevoed door haar pijn en stress. Een kind wordt geboren in een gezin waar ziekte een grote rol speelt, voor het nieuwe leven is er eigenlijk geen ruimte. Of er vindt een scheiding plaats als het kind nog heel jong is. Ingrijpende gebeurtenissen die ongewild hun gevolgen hebben. Ook aantoonbaar in het brein. Het doet bijv. iets met de zelfbescherming van een kind, de mate waarin het kind gevoel en waardering voor zichzelf ontwikkelt. Het maakt dat het kind verward is over zichzelf, verward over wie het is. Het zal bijvoorbeeld eerder geneigd zijn zichzelf de schuld te geven van wat hem of haar overkomt, of zwijgen over wat haar of hem aangedaan wordt. Leven wordt al snel leren te overleven. Maar vaak valt zo'n voorgeschiedenis in de aandacht weg als er vervolgens sprake is van seksueel misbruik.

Lezend in het boek 'Traumaspooren' treft mij hoe Van der Kolk oog heeft voor het prille begin uit iemands levensverhaal en hoe dat een mens kan bepalen in zijn of haar kijk op het leven, in het aanvoelen van wat leven is. Hij blijft vragen en luisteren, hij beperkt zich niet tot het wegwerken van symptomen. Dat spreekt mij als pastoraal counselor aan: hij heeft de mens op het oog en wat worden kan. Hij benadrukt de groeikracht in mensen en hun motivatie om te veranderen. Daar ergens begint de weg naar herstel, de zoektocht naar leven, het bewust zijn en voelen van eigen ruimte en kracht, het omgaan met beperking en kansen, kijken met mildheid. Juist het anders omgaan kan ruimte geven.

Hoe prettig is het dan om één mens om je heen te hebben die voor een tijdje met je meekijkt.

Judith van der Werf

Dat zal een droom zijn...

Ik las het boek 'Haperende hersenen' van Iris Sommer. Een buitengewoon leesbaar boek over de hersenen en vooral over wat de ervaring is van mensen van wie hun hersenen haperen. Psychiatrische en neurologische hersenaandoeningen worden besproken. De schrijfster benadrukt de overeenkomsten tussen beide soorten. Bij beiden ontstaan soortgelijke effecten in denken, voelen, motoriek en gedrag.

In het boek worden de levensverhalen van patiënten beschreven. De mensen die een neurologisch ziektebeeld hadden wilden wel met hun eigen naam in het boek, de mensen met een psychiatrische aandoening kozen voor een pseudoniem.

Wat heeft dit te maken met het werk van de VPSG? Regelmatig komen er mensen over onze VPSG-drempel die vertellen dat zij uitbehandeld zijn en zich schamen voor hun angsten, dwangbeelden of andere 'psychiatrische' symptomen. Dat (seksueel) geweld in de jeugd vaak ten grondslag lag aan deze verschijnselen is al helemaal een taboe.

Eén citaat uit het boek raakte mij daarom vol in de maag:

*"Er zijn ook preventieve maatregelen te bedenken die de kans op bipolaire stoornis kunnen verminderen, maar eigenlijk op de hele bevolking van toepassing zijn. Dus geen selectieve maar algemene preventie. **Een heel belangrijke maatregel is preventie van kindermishandeling en incest. Niet alleen bipolaire stoornis maar vrijwel alle psychiatrische stoornissen zoals verslaving, schizofrenie, persoonlijkheidsstoornissen, angst en depressie zouden stukken minder vaak voorkomen als het lukt om kindermishandeling en incest terug te dringen. Geen makkelijke opdracht, maar wel een die fantastisch zou zijn voor de psychiatrie.**"*

Dertig jaar VPSG; er blijft werk aan de winkel en we blijven hopen dat een droom uit mag komen.....

Gezien van der Leest

Als een boom aan stromend water....

In 2012 ben ik begonnen aan de vierjarige opleiding voor biografisch coach aan het instituut voor biografiek in Driebergen. Vier jaar heb ik met plezier gestudeerd en geoefend in zorgvuldig luisteren naar levensverhalen en leren werken met creatieve werkvormen die behulpzaam kunnen zijn in het overzichtelijk kunnen maken van het eigen leven. Ik heb het erg fijn gevonden om in de opleiding te leren hoe belangrijk het is om een ander mens niet in een beeld /plaatje vast te leggen, maar met eerbied en benieuwdheid naar het leven van die mens te luisteren en erop de vertrouwen dat deze mens eigen antwoorden kan vinden in haar of zijn geleefde leven. Voor het afstuderen heb ik geluisterd naar het verhaal van een sterke vrouw met een bewogen leven. Haar levensverhaal heb ik samengevat in een korte biografie met een bijpassend gedicht. Ik heb het als een bijzonder mooie ontroerende opdracht ervaren. Voor de eindpresentatie heb ik een drieluik gemaakt. De basis voor dit drieluik is Psalm één over de mens die niet mee wil gaan met het kwaad. De mens die ernaar verlangt om op bestemming te komen net als de boom geplant aan stromend water. De boom die hoe dan ook vrucht mag dragen. Psalm één is voor mij de tekst die mij in mijn werk als levensbeschouwelijk counselor draagt.

Maddy de Bruin

Project (on)breekbaar – kunst over kwetsbaarheid en kracht

Er is al veel gebeurd in de drie jaar dat dit project bestaat, neem maar eens een kijkje op de website (www.onbreekbaar.com) en sta versteld wat hoe een houten kistje een heel verhaal kan gaan vertellen.. Kunstenaar Jeannette Claessen (ComunicArte) en de VPSG zijn de bedenkers en starters van dit project. Na de tentoonstellingen in 2016 in Haarlem en Eindhoven zijn de kistjes terug naar de makers/maaksters en slaan we nieuwe én beproefde wegen in, want (on)breekbaar is nog lang niet uitgewerkt, daar zijn we van overtuigd.

Zo komt er in 2017 een nieuwe **Klooster 3-daagse** in de Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther (19 – 21 mei). Het thema is: *Onderzoek je grenzen en schep ruimte*. We gaan dit thema verkennen en met onze “vondsten” de kistjes vullen. De deelnemers van 2016 vonden dit aanbod zeer voor herhaling vatbaar, dus nu een nieuwe kans om deel te nemen.

Dit weekend is bedoeld voor vrouwen die in hun leven te maken hebben gehad met (seksueel) misbruik, eigen kwetsbaarheid erkennen, onderzoeken wat grenzen voor hen betekenen en verlangen naar ruimte.

Onderdeel van project (on)breekbaar is naast het maken van de kistjes ook het “op reis gaan” van de kistjes en de mogelijkheid om een kistje een tijdje thuis te hebben. Dit leverde al veel mooie ervaringen op, zo is te lezen op de website. Een nieuw plan is het idee om een groep van zes vrouwen een jaar lang gastvrouw te laten zijn voor een reizend kistje. Het kistje is gemaakt door Janine Klungel (antropoloog gespecialiseerd in het thema seksueel geweld en trauma en beeldend creatief therapeut) en gaat in 2017 elke maand verhuizen. Ben je geïnteresseerd in het gastvrouwschap voor het kistje? Neem contact op met Gezien van der Leest via info@vpsg.nl

Lid van het Comité van Aanbeveling

De redactie vroeg mij om iets te schrijven over waarom ik zitting nam in het Comité van Aanbeveling.

Het thema van seksueel geweld heeft al heel lang mijn belangstelling – aanvankelijk vooral seksueel misbruik in pastorale relaties en later seksueel kindermisbruik binnen de katholieke kerk.

Dit kerkelijk misbruik deed lange tijd veel stof opwaaien en de samenleving heeft nu meer dan ooit aandacht voor dit thema. Ook het begrip voor slachtoffers en voor de vaak desastreuze gevolgen in hun latere leven nam sterk toe.

Toch is er een groot probleem en dat is dat er desondanks nog steeds heel veel misbruik verzwegen wordt. Verzwegen in gezinnen omdat het de onderlinge verhoudingen te zeer zou verstoren, verzwegen in kerken omdat men het eigen imago niet wil beschadigen en meer algemeen verzwegen, omdat slachtoffers vrezen voor repercussies, vrezen niet geloofd te worden, bang zijn voor onbegrip en kwetsende reacties van omstanders en niet op de laatste plaats: omdat ze zich schamen – ten onrechte, maar toch...

Er is kortom een welhaast structureel gebrek aan openheid verbonden aan seksueel geweld – een gebrek aan openheid dat eigenlijk permanent en telkens opnieuw weer vraagt om doorbroken te worden.

Het vergt veel moed om je verhaal naar buiten te brengen. Onlangs kwam het grote misbruikschandaal bij het Engelse voetbal aan het licht, waarbij veel jongetjes ernstig misbruikt werden. Slachtoffers kwamen pas met hun verhaal naar voren, toen een van hen, een profvoetballer, de moed had openlijk erover te vertellen. Een stap die hij overigens pas na jaren en jaren van therapie vermocht te zetten.

Wielrenster Marijn de Vries beschreef onlangs in haar column in de Trouw haar eigen ervaringen met misbruik: “Al vallen ze in het niet vergeleken bij het Engelse voetbal, ik heb de woorden hierboven lang gewikt en gewogen. Ja, ik schaam me. En ik vind het eng dat iedereen mijn ervaringen nu kan lezen. Maar ik ben ervan overtuigd: de enige manier om tot een veilig sportklimaat te komen, is door over dit soort dingen te praten”.

De VPSG levert al jarenlang een belangrijke en unieke bijdrage aan de zo broodnodige openheid. Het laagdrempelige aanbod is van grote waarde voor mensen die gebukt gaan onder dit soort ervaringen. Zij krijgen in individuele gesprekken hulp bij de verwerking van het seksueel geweld, zodat ze weer beter vooruit kunnen in het leven. Ook biedt de VPSG voorlichting, scholing en ondersteuning aan professionals en vrijwilligers.

Toen ik destijds gevraagd werd voor het Comité van Aanbeveling, hoefde ik er dan ook geen seconde over na te denken. Integendeel, het is mij een eer en een genoegen dat ik hiermee iets kan bijdragen aan de preventie en heling van dit soort kwetsuren!

Dr. Anke Bisschops

Comité van aanbeveling

Dr. Anke Bisschops, supervisor, pastoraal psycholoog en docent. Expert rond het thema seksueel (kinder)misbruik in de katholieke kerk;

Ds. Karin van den Broeke, predikante en voorzitter van de Protestantse Kerk in Nederland

Prof. dr. Ruard Ganzevoort, hoogleraar Praktische Theologie en senator voor Groen Links in de Eerste Kamer

Mr. J.J.M. (Judith) Uitermark, rechter in de rechtbank Noord-Holland

Mr. Bernt Schneiders, voormalig burgemeester van Haarlem

De mensen van de VPSG:

Bestuur:

Fieke Klaver (voorzitter), Marijke Beelen-Christophe (penningmeester), Niny van Oerle-van der Horst, Ranfar Kouwijzer

Medewerkers:

Maddy de Bruin-Meijer (levensbeschouwelijk counselor), Jeannette Deenik-Moolhuizen (projectmedewerkster), Judith van der Werf (levensbeschouwelijk counselor), Gezien van der Leest (coördinator)

Boek uit de kring van de VPSG: “Samen redden wij het wel”

Auteur: Marthe Link (was counselor bij de VPSG)

Samen op weg gaan en de ander niet verlaten maar trouw blijven. Zo is Marthe Link 25 jaar actief geweest in het werken met slachtoffers van seksueel misbruik. In dit boek wordt het brede palet getoond waarover zij beschikt om dit werk te doen. Zowel haar kennis en kunde in pastorale betrokkenheid en levensbeschouwelijke counseling alsook haar literaire gaven kunnen worden afgelezen aan de artikelen, lezingen, gedichten, liederen, preken en columns van haar hand. Zo is dit materiaal geselecteerd op bruikbaarheid voor velen in heden en toekomst, maar schetst het tegelijkertijd de weg die zij heeft afgelegd in haar denken over en zorg voor mensen wie seksueel geweld is aangedaan. Mensen die slachtoffer zijn geworden een stem geven, verhalen van verzet tegen het licht houden, bronnen van waaruit te leven valt herontdekken, de opstandingskracht van mensen benoemen: dit zijn belangrijke drijfveren voor al het werk van Marthe Link.

Een leesbaar en bruikbaar boek voor iedereen.

Verkrijgbaar bij de VPSG. Prijs: €15.00

